

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre	...	960 Lej
Fél évre	...	480 Lej
Negyed évre	...	240 Lej
Havonta	...	80 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Nyiljatok meg sorompók!

Az idei termésjelentések az aratás kitünő eredményéről számolnak be. Romániában, Európa igéretföldjéből mindig a legjobb minőségű gabona sarjadt föl, de nemcsak minőségben, hanem mennyiségben is felvette a versenyt ennek az istenáldotta földnek a termése. Románia búzájának olyan híre van most Európában, mint Champagne, vagy Tokaj borának. A termésjelentésből az is kitűnik, hogy Románia gazdaközönségének gabonafeleslege van még az elmúlt esztendőről is.

Románia tehát nemcsak saját lakosságát tudja ellátni gabonával, hanem évről-évre olyan termést produkál, hogy hatalmas mennyiséget exportálhatna külföldre is. Csodálatos azonban, hogy például a gabonabehozatalra szoruló Csehszlovákia és Ausztria nem a jó minőségű román búzát veszi igénybe, hanem máshonnan kénytelen a gabonát importálni. Ugyanez a helyzet a többi gabonaimportra szoruló államokban, amelyek mellőzni kénytelenek a román gabonát. Ennek a viszás helyzetnek a mérhetetlen kárát egyelőre csak relatíve érezzük, mert elvitathatatlan, hogy a gabonaexport megszűnése az oka annak, hogy nálunk haldoklik az ipar és kereskedelem, hogy valutánk labilitása révén termékeink nem tudnak külföldön elhelyezkedni és hogy Romániában, ebben a felfedezetlen és kihasználatlan Kanaánban aránylag hallatlan drágaság uralkodik. Termelőinknek gabonafölöslegeik vannak és gyűlnek évről-évre. Ha ezen a helyzeten sürgősen nem változtatnak az illetékes faktorok, bekövetkezhetik az a groteszkül tragikus eset, ami Amerikában megtörtént a háború alatt, hogy az exportálás lehetetlensége miatt, ugyanakkor, amikor nyomorogtak a munkások milliói, gabonaraktárakat gyújtottak fel a termelőket, nehogy termékeiket kénytelenek legyenek áron alul a piacra dobni. Ma már túl vagyunk a háború tragédiáin, ma már hasonló eset egy ország végromlását jelenthetné. Ezen tehát segíteni kell!

A segítség módja világos és könnyen keresztülvihető, csupán jóakarát, megértés és némi közgazdasági érzék kell hozzá. Előttünk áll a példa: Lengyelország, Jugoszlávia, Magyarország képes a maga gabonáján tudni. Miért? Mert ezekben az országokban távolabb tudnak tekinteni, érzik és tudják, hogy nem egészséges gazdasági politika az, ha az állam mindjárt az áru kivitelénél ragadja meg az alkalmat jövedelmének gyarapítására azáltal, hogy megfizethetetlen vámokat ró ki az exportálandó áruira. Tudják, hogy a túl magas vámokkal, illetékekkel és szállítási nehézségekkel, csak elriasztják a vevőket és ezzel az állam hatványozottan károsodik. Károsodik, mert ha nincs kivitel, nincsen vám sem és szegényebb lesz az ország lakossága, tehát szegényebb az állam. A külföld ezt tudja és igyekszik megkönnyíteni a kivitt, hogy az export növekedésével, dacára a csekély vám-tételeknek, gyarapodjon az állam vagyona.

Ezeket mindenki tudja, csak Romániában nem akarták eddig tudomásul venni. Nálunk meghalt a gabonaexport, mert képtelenek vagyunk konkurrálni külfölddel, ahol mindent elkövetnek, hogy az exportot megkönnyítsék. A román gabona, annak ellenére, hogy minősége elsőrangú, mennyisége alkalmas arra, hogy két ország szükségleteit ellássa, sokkal drágább más ország gabonájánál és ezt a drágaságot

kizárólag a túl magas vámilleték idézi elő. Bucurestiben jelenleg is tárgyalnak a vámrevízióról. Jó volna, ha elsősorban a gabonavámokat vennék revízió alá, mert kész az aratás, betakarították a magot és a magtárak zsúfolva

vannak. Az országnak pedig pénzre, vérré van szüksége és most volna a legjobb alkalom, hogy friss külföldi pénzt és friss vért és élet-erőt kapjunk, mert már ottartunk, hogy saját zsúrnkban fulladunk meg.

Pénteken oszlatják fel Arad tanácsát

Tizenegytagu lesz a város interimár bizottsága. Két magyar a bizottságban

(Arad, július 26.) Elérkezett Aradváros tanácsának utolsó napja. Mint teljesen beavatott helyről értesülünk, pénteken reggel fél hatkor befutó gyorsvonattal érkezik vissza Aradra dr. Robu János és hír szerint magával hozza Arad város tanácsának feloszlásáról szóló belügyminiszteri rendeletet s az interimár-bizottság kinevezéséről szóló okiratot. Ez az immáron befejezett tény aligha hoz meglepetést Aradváros közönsége előtt, hiszen szinte már átment a köztudatba, hogy Aradváros jelenlegi tanácsának napjai megvannak számlálva s csak bizonyos elvi, illetve formai okok akadályozták meg a felmentő miniszteri végzés eddigi nyilvánosságra hozatalát. A határozat publikálásának egyik legfőbb akadálya az interimár-bizottság összeállítása volt. Hosszas megbeszélések folytak, különböző kombinációk merültek fel az összeállítást illetőleg, míg

végül is gyors elhatározást követelt az a miniszteri távirat, amely — bizalmas formában — a tanács végleges feloszlásának elhatározását jelentette s egyben Robu János dr. volt polgármester azonnali Bucurestibe való utazását kívánta. Az összeállított interimár-bizottsági listát Robu János dr. ekkor vitte Georgescu prefektus megbízásából Bucurestibe, ahol a belügyminiszterium teljes mértékben akceptálta a javaslatot, megszövegezte a feloszlató végzést, kinevezte az interimár-bizottságot s egyben megállapította az új választás napját. Ezek a határozatok a hivatalos lap holnapi számában napvilágot is látnak. Fejtétlenül megbízható helyről vett értesülésünk szerint, az interimár-bizottság Robu János dr. elnöke mellett alakul meg s az elnökön kívül tíz tagja lesz, akik közül kettő magyar.

A második kormányzópart — képviselők nélkül.

A néppárt élére hármass vezérbizottság kerül. — Közeledés népi- és nemzeti-parasztpárti politikusok között. — A kormány be akarja fejezni a parlament munkáját.

(Az Aradi Közlöny bucuresteli tudósítójának távirata.) Ami hetekkel ezelőtt még a legerképezhetlenebb lehetlenség, néhány nappal ezelőtt pedig még teljesen kétséges volt, ma már valóságba ment és azzal, hogy Maniu ismeretes nyilatkozata miatt a kormány és a nemzeti-parasztpárt között teljesen kizárt még csak a lehetősége is akár egy jövőbeni megállapodásnak is, Averescu tábornok néppártja — annak dacára, hogy egyetlen tagja sincs benn a törvényhozásban — mára mégis már az ország második kormányzópartjának tekinthető. Természetesen politikai körökben élénk meglepetést keltett ez a nem várt fordulat, ami pedig a gyászulésen történtek után bizonyosra vehető volt. Hogy aztán a néppárt vezetőségének többi tagja mit tart a dolgok ilyen alakulása felől, az már más lapra tartozik. Annyi azonban bizonyos, hogy a párt nem a legjobb szemmel figyeli a változó eseményeket s a Dimineata szerint nincs kizárva az sem, hogy Averescunak színlag le is kell mondani a néppártban viselt vezéri tisztéről, de csak azért, hogy a pártja — más nevet véve fel — aztán már az ország tényleges második kormányzópartja legyen, ő pedig annak vezére. Érdekes különben a Cuvantul fejtegetése is a kérdésben, amely lap magától értetődőnek tartja Averescu eljárását s bár szintén számol az eshetőséggel, leszögezi, hogy a néppárt mit sem veszíthet azáltal, ha jónéhány tagja ki is lép, mert a parciális választásokon pótolhatja ezt a veszteséget.

Hármass vezérlőbizottság a néppárt élén.

A néppárt végrehajtóbizottsága különben ma délelőtt ülést tartott Averescu tábornok

elnökletével. Elhatározták, hogy a tábornok távolléte alatt a párt ügyeit egy három tagú bizottság fogja vezetni, amelynek tagjai Crai-niceanu, Garofilid és Valeanu tábornok lesznek. Ezután Trancu-Iasi és Petrovici foglalkoztak a tábornok szenátusi beszédével, amelyet helytelenítettek. Az értekezletet délután folytatták.

Liberális laptámadás Mihalache ellen.

A Viitorul mai számában megbélyegzi Mihalachenak a kamara tegnapi ülésén tett nyilatkozatát, amelyben a nemzeti-parasztpárti vezér a bíróságot, tehát az állam egyik alapját képező intézményt támadott és Magyarország javára tett összehasonlítást. A lap szerint lehetséges, hogy Mihalache indirekt uton így akarja a budapesti ügynökök köszönetét kiérdemelni, de az ilyen módszerekkel pártja önmaga mondja ki pusztulását.

Népi- és parasztpárti politikusok együttes vacsorája.

Tegnap este Mihalache, Trancu-Iasi, Manolescu, Petrovici és Dori Popovici a Modern étteremben együtt vacsoráztak. Beavatottak szerint a politikusok bizalmas megbeszélést folytattak egymással.

A kormány sürgeti a parlament befejezését.

Liberálispartii körök szerint a kormány szeretné e hét folyamán a parlament üléseit befejezni. Ez azonban alig látszik lehetségesnek, még abban az esetben sem, ha néhány sürgős törvényjavaslatot öszre halasztanak. Illetékes liberális körök véleménye szerint a kamara elnökévé Saveanu jelenlegi korelnököt fogják megválasztani.

Bétkocsisok botránya Aradon

Uccai harc a brutális kocsisok ellen.

(Arad, július 28.) Súlyos botrányt okozott ma délelőtt tíz órakor Aradon a Str. Capitan (Kapa-utcan) három bétkocsis. Az utcán egy inasgyermek tölt egy kézikocsit. A három bétkocsis egy nővel vad iramban hajtott végig az utcán, az inas az utolsó percben vette észre a mögötte közeledő kocsit, amelyben a bétkocsisok ültek, kézikocsijával már nem tudott kitérni s otthagya kocsiját, átfutott az uttest másik oldalára. A közeledő bétkocsis beleütközött az otthagzott kézikocsiba, mire a három bétkocsis leugrott és megtámadta az inasgyermeket. A szerencsétlen fiút agyba-főbe verték. Orrán, száján ömlött a vér és még akkor sem hagyták abba a verést, amikor a gyermek eszméletlenül esett össze. Az összegyűlt járőreket annyira felháborította a bétkocsisok kegyetlensége, hogy a fiú védelmére sietve, megtámadták a brutális embereket. Valóságos uccai harc keletkezett, amelyen előkerült a bicska is. Egyik bétkocsis zsebkésével súlyos sebet ejtett Walder József munkáson, aki meg akarta menteni a megtámadott gyermeket. A hatalmas botránynak az odaérkező rendőrök vetettek véget, akik elől idejekorán elmenekültek a botránnyt okozó bétkocsisok. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, ahol megindult a szigorú eljárás. A véresre vert gyermeket kórházba ápolás alá vették.

Az aradi társulat

zavartalanul játszik Szigeten.

Beszélgetés az Aradra érkezett Szendrey színigazgatóval.

(Arad, július 28.) Az elmúlt napokban, az országos gyász idején, többféle hiradás keringett Szendrey Mihály aradi színigazgató társulatának sorsáról, amely most, mint ismeretes, Sighetul-Marmation (Máramarosszigeten) vendégszerepel. A hírek nem kevesebbről számoltak be, minthogy Szendrey Mihály az országos gyász következtében beállott vis major jogával élt, felbontotta a színészei szerződését és szólnék eresztette társulatát. Csakhamar kiderült azonban, hogy a hírek egyáltalában nem felelnek meg a valóságnak, a társulat minden zavar nélkül folytatja előadásait állomáshelyén. Ma különben cluji (kolozsvári) útjáról hazaérkezett Szendrey Mihály igazgató és a rémhírekkel kapcsolatban a következőket mondta el munkatársainknak:

— A színigazgatót szerződése arra kötelezi, hogy tagjainak egy havi nyári szünetet adjon, amely időre az ugynevezett szüneti gázst köteles fizetni. Ez a szüneti gázsit azonban csak a törzsfizetés, ami például egy 4000 lejes fizetésű színésznél 1200 lej. Amikor a sighetul-marmationi (máramarosszigeti) szezon megkezdtem, úgy terveztem, hogy a társulattal augusztus elsejéig játszom ott, amikor aztán kifizetem az egy hónapra eső szüneti fizetést és megkezdem a nyári szünetet. Az országos gyász bekövetkezte természetesen mentesített a szerződés eme pontja alól, viszont nagyon előnyösen úgy kárpótoltam színészeimet, hogy köteleztem magam arra, hogy augusztus 10-ig játszom Szigeten és erre az időre teljes gázst fizetek tagjaimnak, sőt érdeklődés esetén meghosszabbítottam a szezon Aradon, ami egyébként még attól is függ, hogy a minisztérium mikortól írja elő az új színészezon megkezdését. Színészeimet semmiféle károsodás nem éri, mert hiszen ugyanannyi pénzt keresnek, mint rendes körülmények között. Igaz az viszont, hogy a kimondott egy hónapi, egy tagban álló nyári pihenőt nem élvezik, de, mint mondtam, erre a játszási időre viszont teljes fizetést adok és a megegyezés tagjaim egyhangú beegyezése alapján történt.

Eddig tart Szendrey Mihály színigazgató nyilatkozata, amelyből világosan kitűnik, hogy a legnagyobb jóindulattal kezelte a vis major ügyét és színészeit a legelismerésre méltóbb módon elégítette ki.

Bucsuznak a magyar püspökök Csernochtól.

Pásztorlevelekben méltatják a magyar hercegprimás érdemeit. A pápai hivatalos lap nekrológja. — Az amerikai magyarok részvete. — Gyászmisék Csernochtól.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Nagy előkészületek folynak Csernoch János hercegprimás holnapii temetésére. Az esztergomi főképtalan a következő gyászjelentést adta ki a hercegprimás haláláról:

Az esztergomi főképtalan mély fájdalommal jelenti, hogy apostoli lelkületű főpásztora dr. Csernoch János, a római Szentegyháznak sz. Oszébről címzett áldozárbibornoka, az Apostoli Szentszék született követő, Magyarország hercegprimása, fő- és titkos kancellárja, esztergomi érsek, valóságos belső titkos tanácsos, a Szent István-rend főpapja és nagykeresztese, a Magyar Erdemrend nagykeresztésének tulajdonosa, a szuverén máltai lovagrend nagykeresztése, a magyar országgyűlés felsőházának tagja, Esztergom város megeve örökös főispánja, a Magyar Tudományvész Akadémia igazgató-tagja, a Szent István Társulat, a Szent István Akadémia fővédnöke, a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem tiszteletbeli doktora és bekebelezett hittudora, stb. folyó évi július hó 25-én reggel háromnegyed 5 órakor, főnapi erővekben tüdőklő és példásan munkás életének 76-ik, áldozópapságának 53-ik. püspökségének huszodik, primási méltóságának 15-ik évében, türelmesen viselt hosszú betegség után, a haladéklók szentségeivel megerősítve, Krisztus békéjében elhunyt. A megboldogultnak földi maradványait folyó évi július hó 20-án, délelőtt 11 órakor az esztergomi főszékesegyházban fogjuk ünnepélyesen beszentelni a gyászistentisztelet után a főszékesegyházi sirbolyban nyugalomra helyezni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Az ország püspökei mind résztvesznek a te-

metésen és azok, akik már nyári pihenésre utaztak, haladéktalanul visszatértek. A püspökök pástorlevelekben bucsuztatják az elhunytat. Ma Olattfelder csanádi és Virág pécsi püspök adtak ki pástorlevelet fielveikhez. A holnapii temetésen résztvesznek a kormány összes tagjai és így Bethlen István gróf miniszterelnök is megszakítja szabadságát és Esztergomba utazik. A ravatalhoz óriási számban vándorolnak az emberek. Az ország minden részéből odautaznak, hogy meg-egyszer láthassák a szeretett főpapot, mielőtt örök nyugalomra helyezik. Az amerikai magyarok is résztvételvitatot írtak Esztergomba és intézkedek, hogy nevükben is köszönit helyezzenek a ravatalon.

Ma délelőtt ünnepélyes gyászistentisztelet volt Esztergomban Csernoch hercegprimás lelkítudvéért. A város és a vármegye gyászalközevényesen felezte ki részvétét. A főképtalan, valamint Antal György püspök gyászörveletet adtak ki. Fetser püspök és Orsenigó pápai nuncius szombaton délelőtt a budavári koronázó főtemplomban hivatalos gyászmisét mondanak ugyanekkor a győri székesegyházban rekviem lesz Pénteken a pécsi és kalocsai székesegyházban tartanak rekviemet a nagy halott emlékére.

Az „Osservatore Romano“ című lap, a római szentszék feihivatalosa, „Csernoch bíboros halála után“ című cikkben emlékezik meg a katolikus társadalom nagy halottjáról. Többek között ezeket írja: „Hagyományait hűségesen őrző Magyarország az elhunyt hercegprimásban dicsőséges multjának jelképét látta, amely annyi viszontagságában egyesegyedül maradt megdönthetetlen méltóságban.“

Duca belügyminiszter válaszolt Gyárfás Elemérnek.

Megkezdődött a felirati vita a szenátusban. — Folyik a mandátumok igazolása a kamarában. — A nemzeti-parasztpárt nem vesz részt a felirati vitában.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A kamara délelőtti ülésén Duca belügyminiszter válaszol azokra a felszólalásokra, amelyek több állampolgár letartóztatását kifogásolták. Megállapítja, hogy a letartóztatásokat az állambiztonsági szervek végezték preventiv rendszabályként és valamennyi letartóztatott szabadon bocsájtottak. Ezután a kamara folytatja az igazolási vitát. Hunyad és Krassómezyekre kerül a sor. Vlad Aurel nemzeti-parasztpárti támada a választást és kijelenti, hogy nem csodálkozik azon, ha a lakosság a visszaélések láttára elkekeredik és elkekeredése néha nem kívánatos módon tör ki. Constantinescu Mitrica liberális felszólítja Vlad Aurel, jelentse ki becsületszavára, hogy történtek-e az ő kerületében szabálytalanságok. Vlad elismeri, hogy abban a szekcióban rend volt, de annál több baj volt más kerületekben. Panaitescu védelmébe veszi a választást, amelyet a kamara igazol.

A délutáni ülésen folytatták az igazolási vitát. Constanta és Durostom megye került sorra. Lapedatu Vasile nemzeti-parasztpárti peticiót terjeszt elő és panasolja a helyi hatóságok visszaéléseit. Beszéde közben élénk szaváltás támad Mihalache és Stelian Popescu igazságügyi miniszter között a bíróság választási szerepét illetőleg. Stelian Popescu kétségbe vonja, hogy a bírák visszaéléseket követtek volna el és védelmébe veszi a bírói kart. Constantinescu liberális megállapítja, hogy a nemzeti-parasztpárt ugy szeretné feltüntetni a dolgot, mintha a választás módszere okozta volna vereségét, pedig ez azért következett be, mivel anarchisztikus elvei miatt elvesztette népszerűségét.

A szenátus ülésén megkezdődött a felirati vita. Aciu nemzeti-parasztpártii felolvassa a párt deklarációját, amely hódolatának ad kifejezést feleithetetlen nagy Ferdinand király emléke iránt, rámutatva dicső érdemeire. A deklaráció kijelenti, hogy a trónbeszéd kommentálása nem érinti az elhunyt király érde-

meit, mert a trónbeszédért mindig a kormány felelős. A jelenlegi kormány iránt az ország bizalmatlansággal viseltetik. A nemzeti-parasztpárt kívánja a szabadság és törvényesség kormányzati rendszerét, ezért nem vállalhat szolidaritást a jelenlegi rezsimmel. A párt követeli a választási visszaélések megbüntetését és a választási deliktumok amnesztiájának eltörlését, továbbá a törvények és polgári szabadságjogok betartását és biztosítását.

Gyárfás Elemér a Magyar Párt nevében megújítja hűségnyilatkozatát a trón és a haza irányában. Rámutat azonban arra, hogy a magyar választók sokat szenvedtek a választások idején. Beszéde végén kifogásolja, hogy a szenátusi igazolások tulgyorsan értek véget.

Horia Carp az Unionea Evreilor nevében hódolattal emlékezik meg Ferdinand királyról és Maria királynéről. Kijelenti, hogy a zsidóság szeretettel és hűséggel veszi körül Mihály királyt és meg van győződve arról, hogy a magas régenstanács folytatni fogja a monarchia és a dinasztia megalapozásának munkáját, amelyet Ferdinand király kezdett meg. A zsidóság a rend, törvényesség és a nyugodt együttélés híve és ezzel az óhajjal megszavazza a feliratot.

Draghicescu előadó visszautasítja az ellenzék támadásait és kijelenti, hogy a szenátus hódolatát fejezi ki Ferdinand király emléke iránt és teljes reményét Mihály király s bizalmát a régenstanács irányában.

A nemzeti-parasztpárt parlamenti csoportja elhatározta, hogy a felirati vitában nem vesz részt, tekintettel arra, hogy az elhunyt király emlékére tartott gyászülésen disharmonikus viták keletkeztek. A nemzeti-parasztpárt azonban úgy a kamarában, mint a szenátusban deklarációt olvas fel, amelyben hangsúlyozni fogja, hogy a választások szabadságának követelésétől el nem áll és azt továbbra is fenntartja.

Tömegmérgezés egy lakomán

Hat halál a sztrichnines sütemény miatt.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Megrendítő tömegmérgezés történt tegnap a Chisinauhoz közeli Steroia községben. A mérgezés Gonata földbirtokos által adott névnapi ebéden történt, ahol a meghívott vendégeket közvetlenül az ebéd elfogyasztása után rettenetes görcsök lepték el. Nyomban orvost hívtak, aki megállapította, hogy a mérgezést a feltalált romlott sütemény okozta. Azonban az orvosi segítség már későn érkezett és még mielőtt kórházba szállíthatták volna őket, a meghívott és mérgezésben megbetegedett 17 vendég közül Gafenco Elena asszony, Braescu tábornok huszonöt éves leánya, Millan Vladimir volt odesszai orosz államügyész, Olin Gafenco, Gonata földbirtokos nővére, Maria Vitancova uradalmi intéző felesége és Maria Nicolaeva, Kovaski chisinaui nagykereskedő leánya borzalmas görcsök között kiszenvettek. Érdekes különben, hogy mára a chisinaui ügyészséghez névtelen feljelentés érkezett, amely szerint a süteményekbe szodabikarbóna helyett véletlenül sztrichnint kevertek s ennek következtében történt a mérgezés. A hatóságok megindították a vizsgálatot, amelynek során az derült ki, hogy a szakácsnő tévedésből patkányirtásra használt sztrichnines lisztből készítette a süteményeket. A mérgezés híre óriási részvétet váltott ki a lakosság körében, amely tömegesen zárándokol a szerencsétlenség színhelyére.

Új buza a piacon.

Minőségileg kitűnő Románia buzatermése. — Mennyiségileg gyenge a termés. — Az árak papíron magasabbak, tényleg azonban nincs kereslet. — Megjavult a kukoricatermés. — A földművelésügyi miniszter jelentése a régentanácsnak.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A földművelésügyi minisztérium hivatalos jelentése kedvező terméseredményekről számol be, ami azonban Erdélyre nézve nem áll mindenütt. A tavaszi és nyári szárazság kedvezőtlenül befolyásolta az aratás eredményét. Egyes vidékeken a buza és a rozs nem fizetett többet, mint holdaként 4—6 méterházt. Különösen a kiszáradt földeken, amelyek nem voltak jól megtrágyázva és megmunkálva igen gyengék az eredmények.

Egyébként már piacra került az új buza és kezd az ára kialakulni. Az új buzáért vagononként minőség szerint 78—81.000 lejt fizetnek, sőt egyre határozott árszilárdulás vehető észre. Ez azonban egyelőre csak a papíron van meg, mert a kereslet rendkívül csekély. Leginkább a belföldi fogyasztás kielégítésére szolgál, mert a kiviteli illetékek és különösen a vasuti fuvardíjak mellett, ezen árak mellett sem vagyunk versenyképesek Csehszlovákiában, sem Ausztriában, amelyek Erdélynek egyetlen számbavehető piacai. Mindenesetre meggyőző az, hogy a buza minőségileg kitűnő. Hektóterenként átlag 78—82 kgr. súlyú és így a gazdák nyugodtan várhatnak az értékesítéssel. A gazdáknak egyébként még múlt évi készleteik is vannak és így most már igazán égető kérdés a gabonakivitel megkönnyítése.

Sürgős szükség van a kiviteli illetékek és exportfuvardíjak leszállítására, annál is inkább, mert Magyarországon, ahol átlagban szintén jó termés volt, a kormány és a szervezett gazdáltság mindent megtesznek, hogy a magyar búzának piacot biztosítsanak és így a román búzának erős versenyre kell kelnie, hogy elhelyezési lehetőséghez jusson. A gabonaneműek továbbá árszilárdulása pedig csak a kivitel lehetővé tétele esetén következik be, a szilárdulásra pedig már csak azért is szükség van, mert különben a gazdák mégjobban elvesztik kedvüket a szemtermelésről és a gabonával bevetett területek nagysága jövőre még inkább csökkenni fog.

A kukoricatermés ezidén nagyon gyengének

indult, a legutóbbi hetek időjárása azonban sokat javított a helyzeten. Jó termésre így sem számíthatunk a legtöbb vidéken azonban kielégítő lesz. Most kezdődik a zab aratása, általában igen gyenge eredménnyel. A legtöbb helyen araszos szalmája van, sötét felekkel. A répa, burgonya általában szintén csak gyenge, közepes termést ígér. Legrosszabb a helyzet szénában, amely csak fele hozamot adott, a sarju pedig még ezt sem. Ez fordított arányban van a mai alacsony jóságokkal, amelyek így sokáig nem is tarthatják magukat. A gazdák általában még megválnának elégedve a terméseredményekkel, ha

ezek nem a legfényesebbek is. A legnagyobb baj az, hogy az állam és a községek adókban és egyéb közterhekben olyan követelményekkel állnak elő velük szemben, amiket az idei termés a lanya gabona- és élőfőszágnak mellett nem bír meg.

Mint Bucarestből jelentik, Argetoianu földművelésügyi miniszter ma kihallgatáson jelent meg a régentanács előtt és folyó ügyekről tett jelentést. A földművelésügyi miniszter jelentése szerint a termés betakarítása az egész országban rendben folyik és különösen a tengeri elsőrendű termést ígér.

Háromszázmillió lej I. Ferdinánd hagyatéka.

Új civillistát állapítanak meg a dinasztának és a régenseknek.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A Lupta írja, hogy a vagyon, amelyet I. Ferdinánd király készpénzben, értékpapirokban és ingó vagyonokban hátrahagyott, hivatalos közlés szerint háromszázmillió lejt tesz ki. Itt írjuk meg, hogy a kormány a királyi családban beállott új helyzetre való tekintettel elhatározta, hogy új civillista-törvénytervezetet nyújt be a parlamentnek. A

törvénytervezetben évi apanázt biztosítanak Mária királynénak, Elena anyakirálynőnek és Miklós hercegnek, a régentanács elnökének. Ezenkívül évjárdékot állapítanak meg a régenseknek is. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot Bratianu Vintila pénzügyminiszter már el is készítette s azt a parlament mostani ülészakán le is tárgyalják.

Hazaárulással vádolt osztrák képviselő.

Még mindig fogdossák a bécsi forradalom bűnösait.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) A rendőrség az éjjel ismét tizenkilenc embert tartóztatott le, akikről beigazolódott, hogy részesei voltak az igazságügyi palota felgyújtásának és részt vettek a fosztogatásokban. A rendőrség a házkutatások alkalmával rengeteg fegyvert kobozott el. Pychter keresztényszociálista képviselő a tegnapi nemzetgyűlésen indítványozta, hogy hazaárulásért indítsanak eljárást Wallisch Kálmán ellen, aki mint ismeretes, megkísérelte Bruckban a szovjet-rendszer kikiáltását.

mával rengeteg fegyvert kobozott el. Pychter keresztényszociálista képviselő a tegnapi nemzetgyűlésen indítványozta, hogy hazaárulásért indítsanak eljárást Wallisch Kálmán ellen, aki mint ismeretes, megkísérelte Bruckban a szovjet-rendszer kikiáltását.

Törvényellenes intézkedések Arad vezértitkára ügyében.

A törvény rendelkezései ellen történt a bihari fegyelmi bizottság delegálása. — Nem volt helytálló Olariu István bíróküldési kérelme sem. — Barbura Sever dr. törvényszéki főelnök nyilatkozata.

(Arad, július 28.) Városzerte nagy feltűnést keltett az a miniszteri intézkedés, melyet mai számunkban közöltünk és amely szerint a belügyminisztérium elrendelte, hogy Olariu István városi vezértitkár fegyelmi ügyét Oradeamarera (Nagyváradra) tegyék át a biharmegyei fegyelmi bíróság elé, amely aztán véglegesen dönt a régóta húzódó fegyelmi ügyben. A miniszteri rendelkezés indokolása kimondja, hogy Olariu István vezértitkár kifogást emelt az aradi fegyelmi bizottság ellen, amelynek a tagjait nem találta elég pártatlannak és objektívnek ahhoz, hogy ügyében ítélkezzenek. A miniszteri döntés főleg az aradi fegyelmi bizottság tagjai között váltott ki megütközést, mert a bizottság úgy találta, hogy eddigi munkája senkit nem jogosított fel arra, hogy pártatlanságában a legcsekélyebb mértékben is kételkedjék.

Aradváros vezetősége azokat az Olariu-aktákat, amelyek — sok fegyelmi ügyéből — már a fegyelmi bíróság elé tartoznak, a mai nap folyamán Oradeamarera küldte, Olariu függőben levő ügyei kérdésében pedig táviratozott a belügyminisztériumhoz, kérve egy Olariunál magasabb rangban levő tisztviselő delegálását, hogy ezeket az ügyeket kivizsgálja. Az aradi fegyelmi bizottság tagjainak a véleménye szerint azonban a biharmegyei bizottság előreláthatóan illetéktelennek fogja magát Olariu ügyében kimondani és vissza fogja küldeni Aradra az aktákat. Beszélgetést folytattunk ma dr. Barbura Sever törvényszéki főelnökkel, a fegyelmi bíróság elnökével, aki a következőkben szögezte le véleményét:

— A minisztérium döntése — amelyről különben eddig semmiféle értesítést sem kaptam — őszintén szólva meglepett, mert nem igen történt meg, hogy a magasabb fórumok ilyen természetű kérdésben úgy döntöttek volna, hogy a kérdéses fegyelmi bizottságot előzetesen meg sem kérdezik. De egészen különösnek tartom Olariu István eljárását is, mert

ha valamely fegyelmi bizottsági tag ellen kifogása merült fel, ezt az észrevételét az aradi bizottsághoz kellett volna beadnia, amely azután gondoskodott volna az illető tag kicseréléséről. Ezt remélhetőleg nem volt Olariunak mind a hat bizottsági tag ellen kifogása. Alig hiszem, hogy az én személyem ellen is merült fel kifogása, hiszen én alig ismerem Olariut és így sem pro, sem kontra nem lehet befolyásolt. A fegyelmi bíróságnak három rendes és három póttagja van. Elnöke én vagyok, vagy az a tanácselnök, akit helyettesül delegálok, tagjai pedig Petrutiu Áron megyei főjegyző és Stefanut Sabin városi főjegyző, a póttagok: Stanca Ermin és Dirlea Vazul. Miután a bíróság akkor is határozatképes, ha csak két tagja van, Olariu Istvánnak az lett volna a törvény szerint is kötelessége, hogy hozzánk adja be a bíróság egyes tagjai ellen emelt esetleges kifogásait. Nem hiszem, hogy a biharmegyei fegyelmi bíróság elfogadja az ügyet, miután nem tartozik az ő hatáskörében s ez a delegálás ellenkezik a törvényekkel.

A fegyelmi bizottság megyei delegáltja a következőkben szögezte le véleményét:

— Mindenben osztom Barbura Sever dr. törvényszéki főelnök véleményét. A biharmegyei fegyelmi bíróság teljesen illetéktelen arra, hogy ítéletet mondjon ebben az ügyben, mert a törvénytelen eljárást bármelyik fél kívánságára megsemmisítené a legfelsőbb közigazgatási bizottság. Azt hiszem, maga a biharmegyei fegyelmi tanács is be fogja látni ezt a képtelenséget és illetéktelenség címén el fogja utasítani az ügy elbírálását, amely egyedül és kizárólag az aradi fegyelmi tanácsra tartozik.

Aradváros hivatali köreiben mindenesetre nagy érdeklődéssel várják az elvi jelentőségű kérdés megoldását és annak eldőlését, ki fogja végeredményben letárgyalni Olariu István városi vezértitkár fegyelmi ügyeit.

Ma és a következő napokon:

ŐFELSÉGE I. FERDINAND

Románia elhunyt uralkodójának felravatolása és gyászszertartásának eredeti tilmfelvétel rendezésére kerülő bemutatásra a Marosparti mozgószínházban.

Goga Octavian

viszavonult a politikától.

A volt belügyminiszter Karlsbadba utazott. — Budapesten tölt néhány napot. — Újra akcióba lép, mint író és költő.

(Az Aradi Közlöny oradeai tudósítójától.)

Tegnap d. u. a bucaresti-i gyorsvonattal Oradeára (Nagyváradra) érkezett Goga Octavian volt belügyminiszter. Goga csak annyi időt töltött Váradon, amennyit a vonat tartózkodása megengedett. De ez az idő is két személyes hívének, Jacob József volt prefektusnak és Tulbure György volt polgármesternek a társaságában mult el. Egyedül őket értesítette utazásáról. Goga Octavian az idén is néhány hetet Karlsbadban tölt s erre a kúrára utazott most. Eddig azonban Halmin át vette utját Csehország felé, most azonban régi uti programján változtatott. Tegnap a gyorsvonattal, amellyel Csucsáról érkezett, tovább utazott feleségével együtt Budapest felé, a honnan azután Prágába megy. De Goga nemcsak átutazik Budapesten, hanem ott is tölt két-három napot. Tegnap este már Budapestre is érkezett és megszállt a Ritz-szállóban. Bizonyos, hogy ma már a pesti sajtó is tudomást szerez Goga budapesti tartózkodásáról s Románia volt belügyminiszterét, aki a mai Magyarország szemében nemcsak kiváló politikus, de kivételes tekintélyű író is, megostromolják majd egy kis interjúért. Pedig Goga most nagyon zárkózott. Politikáról hallani sem akar. Két jóbarátjával, akik a váradi állomáson várták, őszintén közölte, hogy most visszavonul a politikai élettől. Bizonyos, hogy egynemű kiábrándulása a politikából nem is igen indokolatlan. Annyit mondott e felől, hogy az ellene szórt rágalmat már maga Bratianu cáfolta meg. Egyebekben most visszatér igazi hivatásához, az irodalomhoz. Szeptemberben nagyobbra fejleszti a „Tara Noastra“-t s irni fog, mert van még bőven mondanivalója. Most is, hogy Csucsán töltötte az eseményekben gazdag, de számára nyugodt nyár heteit, végre élvezhette a csucsai hegyek magányát, a fenyvesek illatát s néhanap megint lelkére szállt a líra, amely ott bolyong mint Ady Endre szelleme a kastélykert kavicsos utiain...

A budapesti jelentések szerint Goga Octavian szerdán este tényleg megérkezett feleségével Budapestre. Itt meglátogatta néhány barátját, majd ma este Karlsbadba utazott. Néhány újságíró próbált interjút szerezni tőle, azonban a volt belügyminiszter kijelentette, hogy nem nyilatkozik.

Benzinrobbanás

egy halott, két sebesülttel

Oradeáról (Nagyváradról) jelentik: Tegnap délután 4 óra tájban súlyos szerencsétlenség színhelye volt Oradeán (Nagyváradon) a Kapucinus-ucca 20. szám alatt lévő Péchy és társa-féle üvegsziszolda. Az üvegsziszoló műhelyben a délutáni munkaidő alatt benzintől eredő tűz és robbanás keletkezett, amelynek egy súlyos és két könnyebb sebesültje van. Gönczi József 13 éves tanonc egy 10 literes üvegen benzint hozott a műhelybe, elcsuszott a padozaton, elejtette az üveget, amely szét tört és tartalma szétfolyva a padlón, átömlött a szomszédos műhelybe is, ahol az ipari kályha tüzeitől lángra gyult. Pár pillanat alatt tüztengerré vált a két helyiség és a szerencsétlen tanonc teljesen összeégve tudott csak kiszabadulni az ablakon át. Pár pillanat múlva a benzintűz a kanálist lezáró vasfedélig ért és ekkor robbanás reszkettette meg a levegőt, ami nagy ijedelmet keltett. Azonnal kivonultak a mentők és tüzoltók. Az utóbbiaknak már nem akadt sok dolguk, mert a tűz magától elaludt, csupán a műhely berendezési tárgyait tette tönkre. A mentők a súlyosan sebesült Gönczit beszállították a kórházba, ahol nemsokára kiszüvetett. A szerencsétlenség alkalmával kisebb sérülést szenvedett Márkus János üvegsziszoló és Glantner Böske munkásleány. Ezeknek sebeit a helyszínen bekötözték a mentők. A kárt még eddig nem lehetett pontosan megállapítani.

Miért volt incidens egy aradi adótárgyaláson?

Barbura Sever dr., az aradi törvényszék főelnöke nyilatkozik az adótárgyalásokon szerzett észleleteiről.

(Arad, július 28.) Arad egész társadalmában, de különösen jogász körökben nagy meglepetést keltett az a kínos és szokatlan incidens, amely — mint az Aradi Közlöny tegnapi számában teljes részletességgel megírta — egy adófelebbezési tárgyalás során játszódott le Barbura Sever dr. törvényszéki főelnök és Nicoleanu pénzügyi adminisztrátor, az aradi pénzügyigazgatóság vezetője között. Az eset történeti hűségének okáért s a megtörtént esetek még világosabb jellemzéséért, le kell szögeznünk azt az illetékes helyről kapott információkat, hogy Nicoleanu pénzügyigazgató nem mint a kincstár képviselője, hanem mint delegált bíró vesz részt az adófelebbezési tárgyalásokon. Ezt a körülményt különben kihangsúlyozza alábbi nyilatkozatában Barbura Sever dr. törvényszéki főelnök is, aki az incidenssel kapcsolatban ma a következőket mondotta el munkatársunknak:

— Az adófelebbezési tárgyalásokon — az adókiivetésről szóló törvény vonatkozó rendelkezése értelmében — bírói minőségben vesz részt a pénzügyi fiskus és az adózó polgárság egy-egy delegáltja, míg a tárgyalás vezetője és elnöke a törvényszék kiküldöttje. Vagyis ezek a delegátusok kizárólag bírói minőségben vannak jelen s ilyen körülmények között feltétlenül elfogulatlanul és pártatlanul kell dönteniök az eléjük kerülő adóügyekben. Sajnos, Nicoleanu pénzügyi adminisztrátor ur a maga részéről nem így fogta fel megbízását, mert a tárgyalásokon inkább a kincstári ügyész szerepét töltötte be s általában a legsúlyosabb kritika tárgyává tette a felek igazságuk bizonyítására benyújtott köz- és magániratokat, annak dacára, hogy igen sok esetben azok döntő ereje ellen az erre jogosult jelenlevő és a kincstár érdekeit képviselő tisztviselő nem emelt kifogást. Megtörtént számtalan esetben, hogy a két tanuval láttamozott valamelyes nyilatkozatot, amely az erdélyi jogszokásban, mint magánokirat feltétlenül bizonyító erővel bír, az adminisztrátor ur hamisnak nyilatkozott. Így történt ez tegnapelőtt is, ez esetben azonban már egy közjegyzőileg hitelesített nyilatkozattal szemben használta ezt a tulerős gyanúsító kijelentést. Csak két esetet említék fel ennek az állításomnak a bizonyítására. Tedeschy Viktor aradi háztulajdonos megbízottja az adófelebbezési tárgyaláson a lakók szabályszerű nyilatkozatán kívül még bemutatta az 1914-es házbérvallomási ívet is, amelyből kétségtelenül megállapítható volt, hogy a lakók nyilatkozatában feltüntetett házbérvösszege valóban a törvényileg megengedett négy, illetve ötszöröse az 1914. évi házbérnek, tehát ez a bérvösszegelem szolgálhat kivétel alapul. Más véleményem volt azonban Nicoleanu adminisztrátor ur, aki e teljes erejű bizonyíték dacára is hamisnak minősítette a lakók nyilatkozatát és tiltakozott a már — szerinte jogosan — kiivetett házbérvallomása ellen. A másik eset még ennél is kínosabb volt. Demian Aurel dr. a köztisztviselői állású orvos és Arad szenátora az adófelebbezési tárgyalásra előle tette magát, hogy hozni a házbérvallomási ívet, azonban kijelentette, hogy érte megy és állításainak bizonyítására a legnagyobb készséggel bemutatja. A tárgyaló bíróság másik két tagjának, de még csak a kincstár képviselőjének sem volt ez ellen kifogása, egyedül Nicoleanu tiltakozott ellene és Demian dr. felé fordulva annak a gyanújának adott kifejezést, hogy másnapra bizonyára „elkészít” majd ilyen házbérvallomási ívet. De többször hozott ilyen kínos és kellemetlen helyzetbe a pénzügyigazgató, aki — ismétlem — inkább a kincstári ügyész szerepét töltötte be az adótárgyalások során. Ennyi a hozzáfűzésem a történetekhez s csak még annyit jegyzek meg befejezésül, hogy minden akadályoztatás dacára az adófelebbezési bizottságok a legnagyobb megértéssel és méltányossággal voltak és lesznek továbbra is az adózókkal szemben s az adókat csak a jogos és méltányos alapon állapítják meg.

— Nekem különben — fejezte be igen érdekes és figyelemreméltó nyilatkozatát az

aradi törvényszék főelnöke — az a szándékomban, hogy a további felebbezési tárgyalásokon nem veszek részt, hanem az elnök helyét átengedem a két másik — amúgy is delegált — bírótársamnak.

SPORT

Száz éves az autó.

Az ember nem is hinné el, pedig így van: a modern kor ma már egészen népszerűvé vált közlekedési eszköze az autó — száz éves. Illik, hogy a tisztes kor elérése alkalmából egy kicsit visszatekintsünk az autó gyermek, illetve csecsemőeveire. Meg kell vallani, hogy az első autó, amely 1827-ben futott a földön, nem nagyon hasonlított a mai pompás fessalkatú gépkocsinhoz. Ezt az „automobilet” nem is benzin hajtotta, hanem gőz, feltalálója pedig egy Cournez nevű francia orvos volt. A különleges közlekedési alkalmaság Gloucester és Cheltenham városok között bonyolította le a forgalmat, általános feltűnést keltve mindig megjelenésével. A gloucesteri és cheltenhami uccagyerekeknek főszórakozásuk volt ez a „gépcsoda”, mert mindig dobhártyarepesztő sivalkodással rohantak utána. Nem is lehetett csodálkozni ezen, mert meglehetősen komikus jelenség is volt szegény gőzautomobil. Aztán meg nem is volt vele nehéz lépést tartani. Nyáron meg a kánikulában élvezni a gőzkazán melegét, direkt mennyei élvezet volt.

„Gyorsasága” mosolyra készítet ma mindenkit. Sik talajon 24 kilométeres óránkénti sebességgel „robogott”, emelkedő talajon azonban ez a „gyorsaság” 8 kilométerre csökkent. 1831-ben már a postaforgalmat is ezzel a gőzautóval bonyolították le Gloucester és Cheltenham között. A növekedő forgalmat nem jó szemmel nézték a profiuvarosok és egy alkalommal nagy követek raktak a gépkocsik útjába. Tengelytöréssel fizette meg a konzervatív emberek ellenszenvét az egyik „technikacsoda”. És az ellenszenv egyre nagyobb méreteket öltött, 1865-ben már törvény kötelezi a gőzkocsisoffőröket, hogy országuton csak 6 1/2 kilométeres „sebességgel” haladhatnak. városban pedig csak 3 kilométeres „gyorsaságot” fejthetnek ki. Kimondotta a törvény azt is, hogy minden ilyen alkalmaság előtt 60 yardnyira egy vörös zászlós embernek kell haladni, hogy figyelmeztesse az embereket a közeledő „veszedelemre”...

Ugye milyen kedvesen naiv?.... És milyen rettentően komoly dolgok voltak ezek akkor. Parlamenti viták, javaslatok, módosítások történtek arról, hogy vajon nem túlzás-e az óránként 3 kilométer. Ma?... Ma már szegényli bevallani az autótulajdonos, ha Steyre, Daamlere, Graél-Stiffje Fiatja vagy — istenem mit csináljunk — Fordja nem fut meg legalább 80—100 kilométert óránként, ha jó a talaj. Ma már 600 autó riog, túlköl és bug az aradi uccákon, de lehet, hogy 2027-ben egy késői utód ép ily szánakozó cikket fog írni az Aradi Közlönyben a mostani autóbüszkeségekről, mint mi most a szegény gőzautobilről.

O Kinizsi—Universitatea országos középeldöntő lesz vasárnap, július 31-én délután 6 órakor a Gloria-CFR-pályán. Jegyek elővételben Maidt- és Manea cégeknél.

O Az Aradi Vulturul (Toldi) Atletikai Club f. hó 30—31-én rendezi nemzetközi vándordijas birkózó- és boxversenyét a Nyári Színházban. A versenyen résztvesznek Románia, Magyarország, Jugoszlávia és Csehszlovákia legjobbjai.

— Francia-magyar vízipóló mérkőzés. Budapestről jelentik: A francia vízipólócsapat szombaton este Budapestre érkezik. A vasárnapi válogatott mérkőzés előtt ünnepséget rendeznek.

Papirszárvéta Knieszer
Könyvkereskedésben Buř. Regele Ferdinand No. 21.

Blokk vagy paktum.

Kisebbségi választási blokk, avagy paktum valamelyik többségi párttal? — Az európai kisebbségek központi irodája az erdélyi magyarországi választási magatartását helyesebbnek tartja, mint a jugoszláviai magyarság paktum-politikáját.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Az európai nemzeti kisebbségek állandó kongresszusának titkársága, amelynek élén Ammende Ewald dr., a neves kisebbségi politikus áll, érdekes cikket bocsátott ma kézirásban az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségének rendelkezésére. A cikk avval a kérdéssel foglalkozik, hogy mi célszerűbb-e a kisebbségre nézve, az az eljárás, ha paktumot kötnek valamelyik többségi párttal, avagy, ha kisebbségi blokkban egyesülve bocsátkoznak a választási küzdelembe? A kisebbségi titkárság az utóbbit tartja célszerűbbnek.

A tanulságos fejtegetések ugyan nem írótak épen a nemrégiben lefolyt romániai és a küszöbön álló jugoszláv választások alkalmából, azonban a cikkből kitűnik, hogy a kisebbségi iroda, illetőleg Ammende dr. véleménye szerint az erdélyi magyarság, amely választási kartellt kötött a szász és a sváb kisebbségekkel, helyesebben cselekedett, mint a jugoszláviai magyarság pártja, amely kerületenként az egyes szerb kormányzó-pártokkal (a radikálisokkal és a demokratákkal) kötött választási paktumot.

A kisebbségi iroda által rendelkezésünkre bocsátott cikk a következőképpen hangzik:

Nemrégiben már foglalkoztunk a parlamenti kisebbségi blokkok kérdésével. Akkor arra a következtetésre jutottunk, hogy a helyi viszonyok és a taktikai helyzet alapján kell minden esetben eldönteni azt a kérdést, vajon mi helyesebb, a szilárd parlamenti kisebbségi blokk, avagy a kisebbségeknek esetről-esetre való szolidaris magatartása a parlamenti küzdelemben.

A nemzeti kisebbségek egy és ugyanabban az államban való együttműködésének legjellegzetesebb formája a választási blokk, amely nem tévesztendő össze a parlamenti blokkal. Csupán a kisebbségeknek a parlamenti választásokon való együttműködéséről van szó egységes jelölési listák és kölcsönös támogatás alapján. Az a körülmény, hogy erre már a legkülönbözőbb államokban sor került, javarészt bizonyára abban az okban rejlik, hogy az új választójogi törvények és rendeletek a kisebbségek számára számos hátrányt tartalmaznak.

Igy történt például Olaszországban, ahol az utolsó parlamenti választásokon a németek és a szlovének csak a szavazatok, illetőleg a listák kapcsolása révén érték el a szükséges minimumot. Az utóbbi időben újból több országban jött létre a kisebbségek választási blokkja. Így Lengyelországban, ahol az utolsó választásokon a kisebbségi blokk az összes résztvevők számára nagy sikerrel járt, új választások esetére máris megállapodás történt a németek és az ukránok egy része között. És a megállapodás bizonyára kiinduló pontja lesz az összes lengyelországi kisebbségek általános választási blokkjának. Romániában is választási blokkot kötöttek egymással a magyarok és a németek. Épen az a körülmény, ahogy Romániában a kisebbségek választási blokkja megalakult, mutatja, hogy ennek nem az a célja, hogy a többségi nép pártjaitól a kisebbségek szeparálják magukat, vagy ezekkel szembe forduljanak. A romániai kisebbségi blokk megalakulásának leglényegesebb motívuma, illetőleg az a határozat, hogy a kisebbségek nem működnek együtt egyetlen többségi párttal sem, az (így szólott többek között a Magyar Párt vezetésének határozata is), hogy a kisebbségek a legélesebb harc idején nem akarnak a többségi pártok közé állni és az egyikkel, vagy másikkal való lepakálás következtében a többségi pártok haragját megkockáztatni és evvel a többségi nép szemében magukat pszichológiailag megterhelni. A kisebbségi blokkot a semlegességre való törekvés és a többségi nép pártharcaiba való beavatkozás elkerülése idézte elő.

A választási blokk azonban, amint már említettük, nem jelenti egyúttal a parlamenti

blokkot a választások lezajlása után, sőt általában megállapítható, hogy a kisebbségi választási blokkok csak igen ritkán éltek túl a választásokon. Ez még Lengyelországra is áll, ahol egyébként a kisebbségek között kimondott szolidaritás uralkodik. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy a kisebbségi választási blokkok létrejötte nemcsak azokra az államokra szorítkozik, ahol a kisebbségek parlamenti blokkban egyesülnek, hanem azokban is alkalmazható, ahol a kisebbségek csak esetről-esetre tartják szükségesnek a politikai együttműködést.

Az ilyen választási blokkok politikájának ellentéte az, amikor a kisebbségek a többségi nép pártjaival kötnek választási egyezményeket. Ezt a politikát szinte mindig taktikai okok idézik elő és ezért csak taktikai értékkel bír.

Kifosztotta gazdáját két világháború aradi inas.

Kirabolták a lakást, mert földközeli vándorútra készültek.

(Arad, július 28.) Ma délelőtt érdekes feljelentés érkezett az aradi államrendőrséghez. A feljelentést Klein Gerson Str. Consistoriuhi (Batthyányi-uccai) pékánester tette két tanulója Péter József és Sándor József ellen, akik megszöktek és nagyértékű ruhaneműköt kivül több ezer lej készpénzt vittek magukkal. A két tanuló felszabadulás előtt állott és többször hangoztatta, hogy világháború utra indul. Megbízhatónak látszó fiúk voltak, akikben fő-

A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy az ilyen, taktikai okokból történt együttműködés a többségi pártokkal, gyakran igen hátrányos következményekkel jár. Az a többségi párt ugyanis, amellyel a kisebbségek választási paktumot kötöttek, a várakozásokat és a tett ígéreteket rendszerint nem tartja be és nacionalista, illetőleg helyesebben sovínisza befolyásra kisebbség-ellenes kurzusba kezd, avagy a legjobb esetben nem akadályozza ezt meg. A kisebbségek ekkor arra kényszerülnek, hogy harcba bocsátkozzanak ama párt ellen, amelynek támogatását a választások alkalmával tagjaik figyelmébe ajánlottak, ami a kisebbségek körében természetesen elkeseredést és bonyodalmakat eredményez és a külföldön is a politikai konzekvencia tudatának hiányát kelti.

nökiük megbízott. Klein Gerson tegnap egyik fiút lakására küldte valami megbizással. A fiú azonban nem érkezett vissza. Sőt társa ugyanabban az időben szintén eltűnt. Klein előtt gyanus volt a dolog. Lakására sietett és megdöbbenve látta, hogy lakását kifosztották. A feljelentést ma délelőtt tette meg a rendőrség, ahol a két betörő tanuló kézrekerítésére bevezették a nyomozást.

Hogyan avatkozott be Románia a világháborúba?

A tavaly elhunyt Marghiloman volt román miniszterelnök most megjelent emlékirataiból.

(Az Aradi Közlöny berlini tudósítójától.)

A német könyvpiacon most jelentek meg a tavaly elhunyt Marghiloman Sándor volt román miniszterelnök hátrahagyott emlékiratai 5 kötetben. Marghiloman őszinte barátja volt a magyar-román együttműködésnek és az utolsó pillanatokig ellenezte Romániának az antant oldalán való beavatkozását a világháborúba. Épen ezért különös érdeklődésre tarthatnak számot az emlékiratok azon részei, amelyek a román hadüzenet előzményeit ismertetik.

Marghiloman 1914-ben keresztülvitte, hogy Románia semleges maradjon, holott a többi vető politikusok jórésze akkor már antant-barát volt. 1916. augusztus 16-án késő este értesült Marghiloman arról, hogy a központi hatalmak ellen való háború befejezett dolog és másnap összeül a koronatanács. Marghiloman számára ez, az ő politikájának összeomlását jelentette. A kritikus éjjel a következőket jegyezte fel naplójába:

— Adja Isten, hogy ez az éj bölcs tanácsot hozzon; nekem már nincsenek reményeim, nincsenek illúzióim.

A koronatanácsról, amelyen ő is részt vett, részletes tudósítást ad emlékirataiban.

A most elhunyt Ferdinánd király székelyének, a cotroceni-i kastélynak nagy ebédőjében ültek össze a koronatanácsra meghívott személyiségek, a kormány összes tagjai, a politikai pártok vezérei, valamint a kamara és a szenátus elnökei. Károly király megnyitotta az ülést és utalt arra, hogy a helyzet olyan, hogy a központi hatalmak győzelme kizártnak látszik, miért is a kormány azt hiszi, hogy elérkezett az időpontja a háborúba való beavatkozásnak és ő maga hosszas megfontolás és erős belső tusa után csatlakozott a kormány nézetéhez.

Bratianu miniszterelnök ismertette azokat az okokat, amelyek Romániát a központi hatalmak ellen való háborúra kényszerítik, Románia és Ausztria-Magyarország között — mondotta Bratianu — áthidalhatatlan ellentétek vannak, ami már 1913-ban nyilvánult. Olaszország kivált a hármas szövetségből és a háború igen visszatartó formák között tört ki. Az egész latin világ Németország ellen fordult és a győzelem azé lesz, akinek a leg-erősebb tartalékai vannak. A hármas szövetségben Olaszország pótolta Oroszországot, ma azonban már ez a két állam is szövetséges. Az antant szilárd garanciákat adott Romániának a beavatkozás esetére.

Bratianu után Marghiloman szólalt fel és kifejtette, hogy ő az antant győzelmi esélyeit

nem látja olyan kedvezőeknek. Az oroszok tartaléka nem olyan nagy, mint általában hiszik és bitor dolog lenne az oroszok számára Konstantinápoly elfoglalását megkönnyíteni, mivel ez Románia gazdasági halálát jelentené.

— Azt hiszem, fejezte be Marghiloman beszédét, hogy ez lenne a legnagyobb bűn, amit egy román hazájának jövője ellen elkövetethetne.

A legerélyesebben Carp Péter tiltakozott Romániának az antanthoz való csatlakozása ellen és kifejtette, hogy Romániának teljesítenie kell a központi hatalmakkal kötött szövetségi szerződést. Carp Péter igen temperamentumosan beszélt és nem rettent vissza attól a kijelentéstől, hogy ő a beavatkozás esetén Románia vereségét kívánja, mivel a győzelem az ország romlását jelentené.

Marghiloman és Carp szellemében beszéltek még Maiorescu és Rosetti, akik a semlegesség fenntartását követelték.

A beavatkozás hívei avval érveltek, hogy a békekongresszuson nem egyedül Oroszország fog dönteni a Dardanellák sorsáról és az antant többi hatalmai garantálják a tenger-szorosok szabadságát. Bratianu ezután felsorolta azokat a területeket, amelyeket az antant Romániának kiltásba helyezett a győzelem esetén. Erre Marghiloman és barátai avval érveltek, hogy Románia nem rendelkezik elegendő eszközökkel egy hosszú háború folytatására.

A többség azonban végül is Marghilomant, Carpot, Maiorescut és Rosettit leszavazta és elhatározta a hadüzenetet Ausztria-Magyarországnak.

Ennek a sorsdöntő koronatanácsnak lefolyásáról Marghiloman megjegyzi, hogy a tanácskozás hangja nem tetszett neki, mivel néhányan még vicceltek is.

Ugyanaznap délután a király magához kéréte Marghilomant és megkérte, lépjen be a kormányba. Marghiloman a kérést visszautasította, azonban megígérte az uralkodónak, hogy az esetleges rossz napokban szolgálatára áll. A rossz napok bekövetkeztek, Marghiloman megtartotta szavát és a román kormány élére állva, megkötötte a bucuresti-i békét, amelyért jutalma az volt, hogy az 1918-ban bekövetkezett változás után Bratianuék hazarúlnak kiáltották ki.

— Amerika ajándéka a francia oceanrepülő hátramaradottainak. Newyorkból jelentik: Nungesser és Coly, a két tragikus véget ért oceáni repülő hátramaradottai részére gyűjtést indítottak, amely eddig harmincezer dollárnál többet eredményezett.

A bucaresti-i magyarok pervesztések az állammal szemben

Elutasították Majláth püspök felebbezését a bucaresti-i iskolák konfiskálása ügyében. — Gyárfás Elemér szenátor nyilatkozata.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Ismeretes olvasóink előtt, hogy a bucaresti-i magyar katolikusok összes iskolaépületeit az állam mint ellenséges vagyont lefoglalta és elárvereztette. E kormányintézkedés ellen a bucaresti-i magyar katolikusok nevében Majláth püspök az ilfovi törvényszék-nél tiltakozott és felebbezéssel élt. Ma volt az ilfovi törvényszék első szekciójában Petrescu bíró elmöklote alatt az újabb tárgyalás — és rövid tanácskozás után formai okokból mint elkésett, visszautasították a bucaresti-i magyarok felebbezését.

Alkalmunk volt ma Gyárfás szenátorral ez ügyben beszélni, aki a bucaresti-i magyar iskolák ügyében a legtöbbet fáradt idáig. Gyárfás szenátor a következőket mondta munkatársunknak:

— Az előző kormány alatt igen sokat tárgyaltunk ez iskolák ügyében, én az illetékes minisztereknek kijelentettem nem egy ízben, hogy abban az esetben, ha tényleg elveszik a bucaresti-i magyarok iskoláját, az óriási kulturbotránnyal fog provokálni, mert nem tudom elképzelni, hogy bármi ok foroghatna fent, hogy olyan épületeket, melyek megalakulásuk óta folyton iskolai célokra voltak predesztinálva, formai okoknál fogva, el lehessen venni, elárvereztetni és ugyanakkor a bucaresti-i magyar gyermekeknek ne legyen egyetlen iskolájuk sem. Ez olyan érv, ami előtt mindenkinek meg kell hajolnia. A múlt kormány alatt a bírósági tárgyalást épen azért, mert reméltük, hogy sikerülni fog valami megállapodást létesíteni a kormánnyal, ahányszor tárgyalásra volt kitűzve ez az ügy, mindannyiszor — a kormány beleegyezésével — sikerült elhalsztatni. Azonban mindig csupán egy-két hónapi időre szólt az a halasztás.

— A londoni sakkverseny. Londonból jelentik: A nemzetközi sakkverseny 12-ik fordulójában Dánia 4:0 arányban megverte Spanyolországot s ezzel megközelítette a magyar csapatot. A verseny mai állása a következő: Magyarország 33 és fél pont, Dánia 30, Ausztria és Németország 28, Anglia 27 és fél, Hollandia 26 és fél, Csehország 26, Svájc 25 és fél, Argentína 24 és fél, Jugoszlávia és Svédország 23, Olaszország 22, Franciaország 20 és fél, Finnország 15 és fél, Belgium 12 és fél, Spanyolország 12 és fél. Egyénileg a legjobb eredménye Maróczynek van. Befejezték a versenyt a női világbajnoki címért. Az orosz Menchik Vera megnyerte a bajnokságot 11 játszából 9 egységgel.

— Őrzik az aradi városfiget. Több ízben merült fel panasz az aradi városfigetben uralkodó állapotok miatt. Tegnap délután Angel István dr. polgármester a panaszok nyomán személyesen megvizsgálta a városfigetet és azt tapasztalta, hogy a városfigeti padokat a közönség esténként a vendéglő elé viszi és amikor hazamegy, egy csomóba kötve ott, úgy, hogy a városfiget többi részén nincsen pad. Errevonatkozólag szigorú rendeletet ad ki a város, amelyben pénzbüntetés terhe alatt megtiltja a padoknak helyük-ről való elmozdítását. Ugyanilyen értelmű rendeletet ad ki a főtéri padokra vonatkozólag is. A

— Az utolsó tárgyalás július 8-án lett volna és akkor már csak nagy nehézségek árán sikerült újabb halasztást kapni a törvényszéktől, a közbejött választások és Öfelsége halála miatt, nem igen volt alkalmunk ez ügyben újabb tárgyalásokat folytatni és a mai tárgyaláson formai okoknál fogva elutasították keresetünket.

— Nagyon természetes azonban, hogy mi ebbe az elutasításba nem nyugszunk meg, teljesen analog esetük volt a németeknek és ők visszakapták a nagy vagyont érő iskolaépületeiket és mi bizunk abban, hogy akár nemzetközi egyezmény alapján, mint ahogy a németek, vagy a kormánnyal való egység utján, de ezeket az épületeket vissza fogjuk szerezni. Teljesen elképzelhetetlen az, hogy a kormány formai okoknál fogva véglegesen visszautasíthassa a jogos kérésünket, amikor az élő jog a mi oldalunkon van. Ezeket az épületeket a bucaresti-i magyarok pénzéből, közadakozásból építették, a Szent László Társulat telkén, mely telket ez a társulat ünnepélyesen a bucaresti-i magyaroknak ajándékozta. Ezek az épületek tehát a bucaresti-i magyarok elvitázhatatlan tulajdonai. A bucaresti-i magyarok pedig a békekötés alkalmával román állampolgárok lettek, tehát a mai bírósági döntés tulajdonképpen román állampolgárok vagyonszerését deklarálja ellenséges államvagyonnak. A kormány maga is be fogja látni e döntés furcsaságát és bizonyos az, hogy módját fogja ejteni annak, hogy ezt a lehetetlen helyzetet megváltoztassa.

— Azonban — tette hozzá Gyárfás szenátor elgondolkodva — közeledik az új iskola-év és az ezernyi magyar iskolásgyermek, megint egy újabb iskolaévnél néz elébe, iskola nincs... ez az, ami nagy gondot okoz nekünk.

polgármester azt is tapasztalta, hogy a liget közbiztonsága egyáltalán nem mondható kielégítőnek, amennyiben az esti órák beálltával a ligetben egyetlen rendőrt nem látni. Errevonatkozólag is ma átiratot intézett az aradi rendőrprefekturához, kérve, hogy a ligetbe is állítsanak őrszemet, ne hogy ott bűntények történhessenek.

— Az aradi nyugdíjas egyesület e hó 31-én, vasárnap délelőtt 9 órakor választmányi ülést tart, amelyre a választmányi tagokat ezennel meghívja a vezetőség.

— Színelőadások Pécicán (Pécskán). Földes Mihály volt satumarel (szatmári) színigazgató Aradmegyébe kért és kapott a kultuszminisztériumból működési engedélyt. Földes igen jó erőkből szervezte meg társulatát, primadonája Halmos Mici, bonvivanja pedig Szabó Gyula, akinek neve köztudomásúan igen jó csengésű Aradon, de az erdélyi magyar színészet világában is. Földes Mihály társulata szombaton kezdi meg működését Pécicán.

— Az „Aradi Iparos Otthon“ megnyitó ünnepélye az országos gyász miatt halasztást szenvedett és amiú a vezetőség értesít bennünket, az a már közölt műsossal augusztus 6-án, szombaton este fog megtartani. Ellenben most szombaton, 30-án este ismerkedési estélyt rendez a vezetőség.

— A CFR amerikai kölcsöne. Bucurestiből jelentik: Howard Kelcy, aki egy amerikai bankcsoport megbízásából már napok óta Bucurestiben tartózkodik, a CFR-nek adandó amerikai kölcsön ügyében ma délben hosszas megbeszélést folytatott Dumitrescu közlekedésügyi miniszterrel. A kiszivárgott hírek szerint a megbeszélésen Kelcy közölte impreszióit a miniszterrel, amelyeket a bankár egészen eredeti, amerikai módon szerzett és pedig úgy, hogy jobbra-balra utazgatva az országban, ismeretlenül kihallgatta a vonaton utazók panaszait. Kelcy különben még két hétig marad az országban, aztán visszautazik Newyorkba és vele megy a közlekedésügyi miniszter egy megbízottja is, aki a vasúti kölcsön ügyében a további tárgyalásokat fogja vezetni Amerikában.

— Nyomukveszett a bucaresti-i szállodai gyilkosoknak. Bucurestiből jelentik: A Solacoglu-szállóbeli titokzatos rablógyilkosság ügyében a rendőrség a legerélyesebb nyomozás dacára sem tudott eddig világosságot deríteni. A nyomozás eddigi irányítására alapul szolgált nyomok egytől-egyig hamisaknak bizonyultak s a rendőrség most más irányban kísérli meg a kutatást, mert valószínű, hogy a rablógyilkosok szándékosan hazytak hátra hamis nyomokat, hogy ezzel megnehezítsék a rendőrség munkáját. Addig azonban már kétségtelven bebizonyítást nyert, hogy a büntényt négyen követték el s összesen 97.000 lejt raboltak el. A banditák két nappal előbb érkeztek a városba és a portásnak hamis nevetek diktáltak be. A portás különben a gyilkosság színhelyén talált rongydarabban az egyik titokzatos vendég sötétbarna ruhájára ismert, ami valószínűleg az áldozattal való viaskodás közben szédült le a gyilkos kabátjáról.

— Új számot kapnak az aradi kerékpárosok. Az aradi rendőrprefektúra felhívja az összes aradi kerékpárosokat, hogy augusztus elsejétől kezdve új számok átvétele végett jelentkezzenek a közlekedési ügyosztálynál. A jelentkezés úgy történik, hogy az első nap az egytől százíg számozott kerékpáros tulajdonosai, második nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, harmadik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, negyedik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, ötödik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, hatodik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, hetedik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, nyolcadik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, kilencedik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, tizedik nap száztól kétszázíg számozott tulajdonosai, huztonötödikéig befejezést nyerjen.

— Vonatkisiklás öt sebesülttel. Bucurestiből jelentik: Sulyos vonatszerencsétlenség történt tegnap este Ploestiben. A Galati—Bucuresti között közlekedő 72-es számú gyorsvonat, amelynek 21 óra 50 perckor kellett volna a bucaresti-i északi pályaudvarra érkezni, Ploesti állomáson hibás váltóállítás következtében kisiklott. Egy első-másodosztályú és egy harmadosztályú kocsifelborult. Öt utas sulyosan megsérült, míg többen csak lényegesen karcolásokat kaptak. A szerencsétlenség ügyében megindították a vizsgálatot.

— Hadigondozó-hivatal Aradon. Az aradi hadirokkantak egy öttagú küldöttsége, Molnár Lajos és Bugariu György vezetésével ma megjelentek az aradi prefekturán, ahol azt a kérést terjesztették Georgescu János prefektus elé, hogy alakíttassék meg Aradon is egy hadigondozó hivatal. Előadták, hogy a hivatal hiányában nem gondoskodik senkisémm arról, hogy ők is kapjanak földet, tűzifát, vagy más természetű kedvezményeket, amit máshol a hadirokkantak megkapnak. Így azonban senki sem képviseli kellőképpen érdekeiket. A prefektus felszólította a küldöttséget, adjon be írásos memorandumot, amelynek a nyomán megteszi a szükséges intézkedéseket.

— Fél a kötélről a pesti gyilkos. Budapestről jelentik: Megirtuk, hogy letartóztatják Barna József-t, aki 16 esztendő barátját meggyilkolta. Barna teljesen egykedvűen viselkedik és kijelentette, hogy minden ítéletben megnyugszik, csak a kötélről fél.

— Szabadlábra helyezés Nagy István bűnügyében. Budapestről táviratozzák: Nagy István bűnpörében letartóztatott Sebestyén dr. ügyvédet ma a királyi tábla határozatára szabadlábra helyezték. Dr. Sebestyén ma délután hagyta el a fogházat.

— Titokzatos eltűnések Kínában. Sanghából jelentik: Titokzatos eltűnési esetek tartják izgalomban a sanghai-i külföldieket. Tegnap Riley, a Times kínai tudósítója tünt el nyomtalanul, ma pedig Ven Pierolt hankai belga konzulnak is nyomaveszett.

U	Kettős műsor az Urániában		U
r	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Felede's országútja.</div> <div style="text-align: center;"> </div> <div style="writing-mode: vertical-rl;">Gyurkovics leányok.</div> </div>		r
a	<p style="font-size: 1.5em; font-weight: bold;">Öfelsége Ferdinand</p> <p style="font-weight: bold;">Románia királyának temetése</p> <p style="font-weight: bold;">és ezt követi kettős műsor:</p>		a
n	<p style="font-weight: bold;">Előadások 5, 7 és 10-kor. v Helyárak 10—, 20—, 30— lej</p>		n

Mi lesz Ausztriával?

A hamu alatt tovább lizzik a parázs. — A szociáldemokrata-párt újabb erőszakoskodásokkal akarja kiküszöbölni kudarcát. — A parasztszövetség új választásokat sürget. — Megoldás előtt az osztrák probléma? — Előbb felosztás és azután a megmaradt részek csatlakozása Németországhoz. — Bécsből senkisék kér.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) A július 15-iki és 16-iki véres események újból aktuálisá tették az osztrák problémát. Immár az egész világ diplomáciája ráeszmélt arra, hogy evvel az életképtelen államalakulattal történnie kell valaminek, mielőtt egy esetleges újabb bécsi zavargás lángba borítaná egész Középeurópát. A szociáldemokrata-párt ugyanis a kormány előtt való feltétel nélkül leszerelését, a tömegek szemében való óriási kudarcát előreláthatólag újabb erőszakoskodásokkal próbálja majd kiküszöbölni. Bécs városának vezetősége ugyanis kitart a szociálista városi rendőrség felállításának terve mellett és követeli, hogy a jelenlegi államrendőrséget, amelynek segítségével a kormány a lázadó csöcseléket leverte, Seipel kancellár szüntesse meg.

Selpel ezt a vakmerő követelést természetesen nem hajlandó teljesíteni, a szociálista vezetők, Seitz polgármester és Bauer Ottó dr., a dús gazdag „szalon-szociálista” erre azonnal válaszoltak, hogy a szociálista városi rendőrséget a kormány tiltakozása ellenére is megcsinálták. Az osztrák szövetségi alkotmány értelmében Bécs városa ugyanis országos autonómiával rendelkezik. A képviselőtestületben a szociáldemokrata-párt túlnyomó többségben lévén, könnyen elfogadtatták a szociálista községi rendőrségről szóló törvény javaslatot. A kormánynak azonban jogában áll a hozzájárulást megtagadni és ebben az esetben a törvényjavaslat újból a bécsi Landtag elé kerül. Ha a Landtag másodszor is megszavazza, úgy a kormány az alkotmány értelmében immár teljesen tehetetlen, nem emelhet vétőt, hanem kénytelen eltűnni, hogy Bécs közbiztonsága a szociáldemokrata-párt fegyveres erejének birtokába kerüljön. A szociálisták a városi rendőrség számát 7000 főre kontemplálják és annyira biztosak dolgukban, hogy az arzenálban már megvásárolták a fegyvereket és egy szociálista szervezetnél megrendelték az egyenruhákat.

A kormány és a szociálisták között az elmentétek ilyen módon rendkívül élesek és hacsak a szociálista vezetők az utolsó pillanatban nem szerelnék le, úgy Ausztria komoly események előtt áll. A polgári pártok ugyanis végre rátaláltak az öntudatos polgári politika ösvényére és immár nem hajlandók tűrni a bécsi szociálistáknak a kommunisták malmára vizet hajtó diktatúráját. A július 15-i és 16-i események összekovácsolták a polgári pártokat, a keresztényszociálisták, a nagynémetek és a parasztszövetség megbonthatatlan, szilárd frontként állanak a vörös veszedelemmel szemben. A parasztszövetség a parlament feloszlását s új választások kiírását követeli. A polgári koalíció másik két pártja szintén szívesen venné a nemzetgyűlés feloszlását, mivel a július közepén lefolyt bécsi harcok kinyitották azoknak a polgároknak szemét is, akik az utolsó választásokon liberális polgári párt hiányában a szociálista listákat erősítették szavazataikkal Bizonyos, hogy egy újabb választásból a szociáldemokrata-párt igen meggyengülve térne vissza a parlamentbe. A nemzetgyűlés feloszlása azonban csakis a szociáldemokrata-párt hozzájárulásával történhetne meg. Az alkotmány értelmében az osztrák köztársaság népe ez év áprilisában négy esztendőre választotta meg a nemzetgyűlést és a köztársasági elnök csak abban az esetben oszthatná fel, ha a szociáldemokrata-párt is hozzájárulását adná ehhez. Erre egyelőre nincs sok remény, a szociáldemokrata-párt, amely július 15-én és 16-án alaposan levizsgázott, joggal húzódik attól, hogy a nép elé lépjen.

Ilyen körülmények között a polgárháboru veszélye Ausztriában sokkal nagyobb, mint eddig bármikor. A szociálisták Bécsen kívül csupán néhány nagyobb városban, Grázban, Linzben, Bécsújhelyen és St. Pöltenben rendelkeznek hatalommal. A tartományok, elsősorban Tirol, Karintia, Voralberg és Felső-Ausztria lakossága a vörös terror megszünte-

tését követeli. A tartományokban a hangulat igen elkeseredett és a jobboldali irányzatok fegyveres alakulatai, a Heimwehrek s a Frontkämpferek körében már felmerült Bécs blokádjának, illetőleg a Bécsből való elszakadásnak gondolata.

A szociáldemokraták radikálizálódása mindent összevéve tehát, a polgári öntudat megerősödését eredményezte. A polgári sajtó is felébredt évek óta tartó letargiájából és a két hét előtti vérengzés óta hasznos propagandisztikus munkát fejt ki a vörös szélsőség ellen. A napokban egyébként új délutáni lap indult „Die Freiheit” címen, amelynek nyílt programja a képmutató munkásvezérek leplezése és lehetetlenné tétele. A lapnak szenzációs sikere van és néhány napos fennállása alatt már komoly versenytársa a szélsőséges déli és délutáni újságoknak, elsősorban a „Der Abend”-nak és a „Die Stunde”-nak.

Ausztria viszonyainak zavarossága, amint említettük, élénken foglalkoztatja az európai diplomáciát is. A saint-germaini békeszerződés revíziója küszöbön áll. A nagy- és a kisantant immár látják, hogy Ausztria életképtelen és Bécs társadalmi békéjét csakis a Németországhoz való csatlakozás állíthatja helyre. A diplomáciai tárgyalások tehát most ezen az alapon folynak és igen valószínű, hogy ezeknek eredményeként Ausztriának legalább egy része rövidesen végrehajtja majd a csatlakozást a német birodalomhoz. A csatlakozást megelőzőleg ugyanis okvetlenül sor kerül Ausztria újabb megcsonkítására. Olaszország magának követeli Tirol északi részét. Jugoszlávia csak abban az esetben hajlandó a csatlakozásba beleegyezni, ha megkapja Karintia ama részét, amelyek az 1920-ban megtartott népszámlálás eredményeként Ausztriánál maradtak, Magyarország viszont visszaköveteli Burgenlandot.

Egy ilyen megcsonkított Ausztria csatlakozása elé a hatalmak nem görditenének akadályokat. Az egyetlen feltétel, amelynek teljesítéséhez Páris, Prága és Belgrád még ragaszkodnának, egy keskeny sáv kihasítása, amely Bécsújhelytől és a Semmeringtől keletre húzódná el és amelyen megvalósulna a régóta áhitott csehszlovák—jugoszláv korridor aként, hogy ez a sáv felosztásra kerülne Csehszlovákia és Jugoszlávia között.

Franciaország ugyan még mindig kacérkodik avval a gondolattal, hogy a Duna-menti államokat Prága hegemoniája alatt szövetségbe tömörítse, azonban ennek a tervnek immár semmi kilátása sincsen a megvalósulásra. Olaszország után immár Anglia is nyíltan Páris Duna-melléki szövetségesei ellen fordult, amint azt Rothermere lord ismeretes akciója is mutatja. Könnyen lehetséges tehát, hogy a július 15-i és 16-i bécsi vérengzés az egész középeurópai helyzetre kihatással lesz.

Szemere Pál.

Mozi.

xr Henny Porten legnagyobb alakítása. az „Ártatlan vagyok” című sláger ma a Marosparti mozgószínházban.

Erzsébet Mozgó

Ma d. u. 1/2 és este 1/10 órakor

DUNAKERINGŐ.

(A CSÓKOK FILMJE.)

Legszébb és legragyogóbb vígjáték-sláger. Főszerepben: Lya Mara, Harry Liedtke és Verebes Ernő. — Eredeti zenével.

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben

Siegescu bizik felmentésében.

A szabadlábra helyezett budapesti egyetemi tanár ártatlanságát hangsúlyozza.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Budapesti híradás nyomán megírtuk, hogy Siegescu Józsefet, a megvesztegetéssel vádolt budapesti egyetemi tanárt 50.000 pengő kaució ellenében szabadlábra helyezték. Budapesti tudósítónk ma felkereste a szabadlábrahelyezett Siegescu Józsefet és látogatásáról így számol be: A délutáni órákban felkerestük Veres Pálné-uccai lakásán Siegescu Józsefet, aki éppen ügyvédekkel tanácskozott dolgozószobájában. Arc kifejezése most is derűs a professzornak, éppúgy, mint máskor. Jelenlegzetes mosoly jelenik meg a szája szélén és a tőle megszokott barátságossággal szorítja meg a látogató kezét és ezeket mondja:

— Nem akarok most a részletekről beszélni, ép ezért csupán a következőket óhajtom kijelenteni: tiszta lelkiismerettel és zavartalan lelki nyugalommal várom az elégtételadás óráját és ügyem maradéknélküli elintézését. Pusztán föltevéssekkel szemben tényeket kívánok szembeállítani, a személyemet ért támadásokat illetően pedig hivatkozom a magyar nemzeti eszme szakadatlan szolgálatára, amely huszonöt éves közpályámat jellemzi.

Ehhalgat Siegescu professzor s a kezével mosolyogva int, hogy ennyi a „nyilatkozat.”

Hozzáteszi:

— Többet nem mondhatok, méltóztassék ennyivel megelégedni.

Amikor ezt mondja, végtelen udvariasság érződik szavaiban. A professzor ur most is nyájas, mint mindig. A vendéglátó házigazda udvariasságával szinte sajnálkozik, hogy nem mondhat többet. Visszavonul a dolgozószobájába, hogy folytassa a tárgyalást az ügyvédekkel. Becsukódik az ajtó. Családjának tagjai a szomszédos szobában ülnek és hallgatóon várakoznak, hogy beszélgethessenek a prelátussal, aki a fogházból való kiszabadulása után nyomban megkezdte tárgyalásait a jogtanácsosaival, mert — mint mondotta — „sürgősen be akarja igazát bizonyítani.”

Rádió-műsor.

Péntek, július 29. Wien—Graz: 20.05. A bécsi szimfonikus zenekar hangversenye. — Pozsony: 18. Szonátaest. — Boroszló: 20.15. Vándorlás Sziléziában (énekkar). — Milano: 23. Zenekari hangverseny. — Nápoly: 21. Operaelőadás. — Barcelona: 22.10. Hangverseny. — Brünn: 21. Táncczene. — Róma: 21.10. Hangverseny. — Genf: 20.32. Orosz zene. — Budapest: 9.30, 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 19. Szimionikus zenekari hangverseny. 20.30. Magyar dalest (Dankó Pista szerzeményei). 22.15. Táncczene.

**A
P
O
L
L
O**

MA, PÉNTEKEN

utóljára

SZÍVEK HARCA.

Exkluzív film, 6 felvonásban. RICARDO CORTEZ a főszerepben. Ezt megelőzi:

Sodoma és Gomora

(UJ COPIA.) — Főszerepben: Lucy Doraine — Várkonyi Mihály

Csak két előadás: 1/2 6 és 9 1/4 órakor kezdődnek.

A raktáron levő összes nyáriruha és bluz újdonságokat a mai naptól kezdve, saját áron alul is kiárusítom.

Juliu PLESZ Gyula Arad,

női- és gyermekfelöltő központi nagy áruháza, Strada Colonel Pirioi 5. szám a színház hátsó bejáratával szemben

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban
VARGA & ROSENFELD
villamossági vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett.
Csillár raktár! Telefon 808.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 10, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézködéskészre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

EGY csinos leány, vagy asszonyka tartós ismeretséget keresem, kit bőkezűen támogatnék. Fényképpel ellátott választ kérek az Aradi Közlöny kiadóhivatalába „Vénusz” jelizére, s a lapban jelezni.

ALKALMAZÁS.

SUCHE intelligentes deutsches fräulein mit Zeugnissen zu 4 und 5 jährigen Knaben. Dr. Reusz, Str. Moise Nicoara 14. I. emelet. 3933

MINDENES, fiatal, rendszerető azonnali felvétetik. Cim: Str. Vicentiu Babes (Kiss Ernő-ucca) 5. 3903.

SZOPTATÓ dajkát felveszek négy hónapos fiamhoz, lehet bejárónő is. Str. Curcanul (Lövész-ucca) 26. 3925

FIZETÉSSEL felvesz középiskolát végzett tanuló könyv- és papírüzlet. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1200

LAKÁS.

KIADÓ kétszobás lakás Str. Virginia Hotáran (Erzsébet-u.) 26. 3918

VÉTEL ÉS ELADÁS.

EBÉDLŐ SZÖNYEGEK, előszobafal, diványok, fotelok, kráasztalok, komplett szobaberendezések, bőröndök, gyermekkosci, virágállvány, festmények, függönyök, storeok, Biedermeyer-szalon, íróasztalgarnitúrák, antik komódok, ebédlő asztal és székek, kis asztalok, porcelánok, stb. eladók Salgóné, Strada Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

ELADÓ - ebédlőberendezés, íróasztal, szekrények, Argement-szőnyeg, nutria kabát, fürdőkádak, fényképező gép stb. Str. Consistoriului 20. 3927

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

ÜZLETEK.

BEVEZETETT fűszerüzlet italmérséssel és trafikkal átadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3919

KAVÉMÉRÉS és kifőzés betegség miatt eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3921

Két szoba, konyhás lakás

teljes berendezését vállalja kellemes részletfizetés mellett is elsőrendű butorokkal

„ARTA” BUTORIPAR ARAD,
Str. Eminescu 20-22. (Deák F.-u.)

KÜLÖNFÉLÉK.

ELVESZETT a vasutól a városig ment egy szürke kabát. Kérem jutalom ellenében visszaszolgáltatni. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 3929

Egy gyári üzemnek

megfelelő száraz és világos helyiség kiadó.
Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Bankkölcsonöket

16831 házakra, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejig betáblázás mellett folyósítottak.

HAASZ ALBERT Irodája
Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

Levelezőt

keres termény-nagykereskedő cég működési belépésre. Csakis gyorsírásban és németben is perfect flott munkások „Románul tudás előny” jellegű, fizetési igényüket is feltüntetendő pályázatukat a Szamos Hírlapiroda Satu-mare (Szatmár) címre küldjék. 3924

Építkezéseket,

vasbeton munkákat, átalakításokat, javításokat, homlokzatok meszelését és

kőpor fröcskölését jutányos áron vállalom

Virág Kálmán

8694

építőmester. Iroda és telep: Bul. Carol I. 5-7.

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST.

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak! Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

AXELMANNSTEIN

KURHAUS UND GRAND-HOTEL

Eine der vornehmsten Hotelbesitzungen.

Telegramm-Adresse: Axelmannstein.

BAD REICHENHALL

In den Bayerischen Hochalpen.

Budapestre és Bécsbe

utazom,
megbízásokat elvállalok.

Cim: RUDOLF MOSSE ARAD.

Arad, Str. Marasesti (Kossuth-u.) 11.

Arany koronák, fogak garantált arany árba 350-400 lej. Fém koronák - fogak darabja 100 lej. (Randolf, Victoria, Kosmos anyag)

FOGASZAT!

Fehérfogak kautsukra darabja 50 lej. Foghuzás (infekciós érzéstelenítéssel) 40 lej. - Vidékieknek megrendelések 24 órán belül eszközöltetnek. 495

Chaim és Frida D'Moudjalled
vizsgázott fogászok.

Csomagolt faszén,

vasaló faszén, portland cement, élesdi darabos mész elsőrendű minőségben

leszállított árban

Kneffel Károly és Fia tűzifa és szénkereskedés
Bul. Regele Ferdinand I No. 27. saját ház.

Rossz villanyégők!

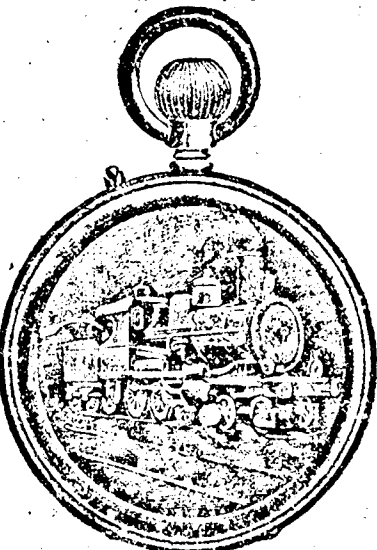
becserélése ujakra, törött üveg és porcellán tárgyak szakszerű ragasztása, üvegezést és képeretézést legolcsóbban vállal Aradon, a volt Asztalos Sándor-uccában a „Motorica.” 2204

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Naponta 2 lejtől

feljebb 6 hónap alatt beszerezhet valódi Schweici nikkell, ezüst vagy arany órát 5 évi jótállás mellett és mindenféle arany- és ezüst ékszer-tárgyat. Kérjen katalógussal egybekötött prospektust díjmentesen a

„Hansa” Sváb Kereskedelmi Bank Rt.-től. Lovrin ki az összes befizetett összegekért és rendelt tárgyakért teljes garanciát vállal

350 lej.
Napi részlet
2 lej. 3960

Az ARADI KÖZLÖNY részletei hirdetések feladhatók:

ARAD: Rudolf Mosse hird. Iroda Bulev. Reg. Maria 10.

Kerpel Izsó könyvkereskedés Bulev. Reg. Maria 12.

Pichler Sándor papirkereskedés Bohus palota.

Lóbl hírlapiroda Str. Románulul.

„Mures” hird. iroda Str. Unirel.

Haász Albert Str. Eminescu.

„Uranul” hird. iroda Str. I. C. Bratlanu 13.

BUCURESTI: „D. Adania” hird. iroda.

„Lloyd Express” hird. iroda Str. Gen. Berthelot 25.

Rudolf Mosse Calea Victoriei 31.

C. Schneider și S. Berger Str. Eug. Carada 9. Et. I.

„Mercim” Agence de Publicite Bulev. Serandar 12.

BUDAPEST: Blockner J. IV. Semmelweiss-u. 4.

Bokor, Benkő IV. Váci-u. 25.

Klein Simon VIII. Rókk Szilárd-u. 8.

Magyar Hirdető Iroda IV. Városház-u. 10.

Mosse Rudolf IV. Váci-u. 18.

Kunstädter hird. iroda VII. Kertész-u. 37.

Schwartz József VI. András-ut 7.

Teuzer Gyula IV. Szervita-tér 8.

Leopold Gyula, VII. Erzsébet-körút 39. szám.

BERLIN: „Ala” Haasenstein & Vogler A.-G. N. W. 6. Am Cirkus 9.

I. H. A. Industrie und Handels Expedition G. M. B. H. W. 9. Potsdamerstr. 13.

Rudolf Mosse S. W. 19. Jerusalemstr. 46-49.

Robert Schütz Oberschöneweide bei Berlin Luisen-Strasse 15.

BRASOV (BRASSÓ): Elekes hird. iroda Str. Portii 32.

Mosse Rudolf r. t.

„Saxonia” hird. iroda Str. Prinz Carol II.

DICSIANMARTIN (DICSŐSZENTMÁRTON): Erzsébet könyvnyomda részv.-társ.

ALBA-IULIA (GYULAFEHÉRVÁR): Weisz Bernát könyvkereskedése.

CHISINEU (KISJENŐ): Kaufmann Manó és társa.